

De verontrustende neergang van de Belgische hoofdstad van Europa

Posted on 26 juli 2025 by Gastauteur

*Door Rik Torfs**

Goed nieuws over Brussel, las ik in een buitenlandse krant. De vastgoedprijzen in het centrum liggen er laag. Je betaalt er voor een flat de helft tot eenderde van de prijs in Amsterdam, Wenen of Rome. Dat maakt Brussel aantrekkelijker voor kopers met een kleiner budget, verneem ik nog. En dat is de waarheid. Het is een merkwaardige evolutie. Dertig jaar geleden was Amsterdam iets duurder dan Brussel, maar de verschillen waren veel kleiner.

De lagere prijzen in Brussel zijn goed, maar tegelijk ook slecht nieuws. Ze wijzen op het gestage verval van de stad, die tot op vandaag mooie, zelfs prachtige buurten heeft, maar in het centrum zelf getekend is door pijnlijk verval. Terwijl de centra van Wenen, Rome en Amsterdam er uitstekend uitzien, mooier nog dan in mijn jeugd.

New York is ook een metropool

Hoe komt dat? Zeker niet door een opmars van het fascisme in de genoemde steden. Alle drie hebben ze een links stadsbestuur. *Rotes Wien* is zelfs een begrip. Het argument dat Brussel door zijn sociaal beleid en compassievolle warmhartigheid tot armoede is gedoemd, klopt dus van geen kanten.

Een ander vaak gehoord excuus is het kosmopolitisch karakter van de Belgische hoofdstad. Meer dan honderd talen worden er gesproken, allemaal door elkaar. Probeer dat maar eens te verwezenlijken in Wortegem-Petegem. Maar natuurlijk kleeft aan het kosmopolitisme ook een prijskaartje, heet het. Een beetje onveiligheid en hier en daar wat drugsgeweld horen nu eenmaal bij een metropool. Maar is dat zo? Neem nu New York, die andere wereldstad. In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw waren de criminaliteitscijfers er hoog. Vandaag is het een van de veiligste grote steden in de Verenigde Staten.

Kortom, noch het liefdevolle sociale beleid, noch het kosmopolitisch karakter van Brussel vormt een excuus voor de achteruitgang van de stad. Want laten we die vooral onder ogen zien. Doen we dat niet dan is elke verbetering onmogelijk. Zoals de alcoholicus die vindt dat hij net niet te veel drinkt nooit van zijn verslaving af zal raken.

Een merkwaardig verschijnsel is het volgende. Altijd krijgen we te horen dat we in veranderende tijden leven. Maar de veranderingen in onze directe omgeving weigeren we te zien. Eén ervan is de dramatische neergang van Brussel. Daar blijft het niet bij. Om te wonen is ook België een minder aantrekkelijke plek geworden door de somberheid die er heerst.

Onder de stolp van het communisme

We zijn het land van burn-outs en mentale gezondheidsproblemen, meer nog dan van bier en chocolade. Door de minder aanlokkelijke vooruitzichten ook. Zoals de aansporing om een huis in het groen in te ruilen voor een flat boven een leegstaand winkelpand in een autovrij stadscentrum. Je moet een voluntarist van het zuiverste water zijn om zo'n toekomstperspectief vreugdevol te omarmen.

Voor de val van het communisme reisde ik graag in het toenmalige Oostblok rond.

Polen, Roemenië, Tsjecho-Slowakije … Donkere, vervallen steden overal. De bestuurders hadden onvoldoende geld: noch om de prachtige historische gebouwen te herstellen, noch (en gelukkig) om ze af te breken. Met als resultaat dat veel opgeknapte steden en landschappelijk schitterende streken die bijna een halve eeuw onder de stolp van het communisme leefden er nu beter uitzien dan de meeste steden en het platteland bij ons.

In Polen wordt dit jaar een groei van 3,5 procent verwacht. België hoopt op 1,2 procent, vergelijkbaar met andere West-Europese landen zoals Frankrijk en Duitsland. In het algemeen is de economische dynamiek aanmerkelijk groter in Centraal- en Oost-Europa, met een groei van 2 procent en meer, net iets minder in Hongarije. De eerlijkheid gebiedt dat te zeggen.

Tegelijk maakt de Europese Unie zich zorgen over de politieke en maatschappelijke toestand in Hongarije, Polen en Roemenië. Maar ook in Slowakije en Tsjechië. Voor alle helderheid: de democratische rechtsstaat verdient de grootst mogelijke bescherming. In de genoemde landen. Maar ook bij ons. Je kunt niet geloofwaardig opkomen voor de vrijheid van meningsuiting in Polen als je zelf almaar meer opiniedelicten invoert.

De weg kwijt

Verder moeten we begrijpen dat we geen 'voorbeeldfunctie' meer vervullen. Stel dat je in Brno of Gdansk, Bratislava of Boedapest woont, waarom zou je dan het jaloerse verlangen koesteren ooit te worden zoals Brussel, de politiek correcte hoofdstad van Europa waar rechten en vrijheden ongeschonden blijven? Hoe kan West-Europa zijn politieke en morele superioriteit geloofwaardig uitschreeuwen terwijl het er niet in slaagt de eigen binnenlandse problemen onder controle te krijgen? Van een gidsland mag je hopen dat het zelf de weg niet kwijt is.

De jongste halve eeuw is in Europa veel veranderd. Wij in België en West-Europa behoren niet bij de winnaars. Al blijven we denken van wel, weliswaar sinds de terugkeer van de weinig fijnbesnaarde Donald Trump net iets minder.

Kerkjurist **Rif Torfs is emeritus hoogleraar en oud-rector van de Katholieke Universiteit Leuven. Dit artikel verscheen op 19 juli op Doorbraak.be.*

***Wynia's Week** brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per*

week, ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*